

ΜΟΥΣΙΚΗ & ΜΟΥΣΙΚΟΙ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2026
ΤΕΥΧΟΣ 15

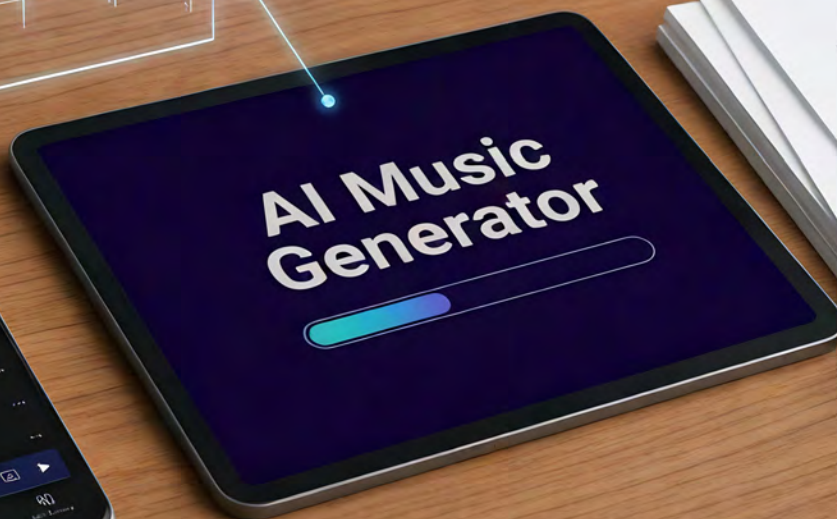
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ

ΑΠΟΛΛΩΝ

Ειδικό Αφιέρωμα

STREAMING, ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ & ΟΙ ΑΜΟΙΒΕΣ ΤΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ

Prompted by V. Ginos

ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ

Η ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝ ΓΙΑ ΕΝΑ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΜΕΛΛΟΝ
ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΟΥΣΙΚΗ & ΜΟΥΣΙΚΟΙ
ΤΕΥΧΟΣ 15
ΙΟΥΛΙΟΣ 2026

Περιοδικό του
Οργανισμού Συλλογικής
Διαχείρισης Δικαιωμάτων
Ελλήνων Μουσικών
«ΑΠΟΛΛΩΝ»

Αρχισυνταξία -
Επιμέλεια ύλης:
Βασίλης Γκίνος

Σχεδίαση -
Καλλιτεχνική επιμέλεια:
Dzio

Το περιοδικό
δημοσιεύεται δωρεάν.
Δεν επιτρέπεται η
αναπαραγωγή και
πώληση του τεύχους.

Οι απόψεις που
διατυπώνονται, δεν
αντιπροσωπεύουν
απαραίτητα τις απόψεις
του Οργανισμού
“ΑΠΟΛΛΩΝ”.

Επικοινωνία:
Τηλ.: +30 210 3252980
e-mail:
ezine@apollon.org.gr

Σημείωμα Αρχισυντάκτη (2)

1. Τι αλλάζει για σένα (4)

2. Πώς πληρώνεσαι σήμερα (7)

3. Τι λέει ο νόμος (11)

4. Η ΤΝ και η μουσική σου (14)

5. Ποιος θέλει τι (17)

6. Η θέση του ΑΠΟΛΛΩΝ (21)

7. Τι μπορείς να κάνεις εσύ (25)

8. Διευκρινίσεις (27)

9. Λεξικό (30)

10. Πηγές (31)

EDITORIAL

Γράφει ο
Βασίλης Γκίνος

Επανεξέταση της Οδηγίας για τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας στην Ψηφιακή Ενιαία Αγορά:

Η στοχευμένη πρωτοβουλία του ΑΠΟΛΛΩΝ για ένα καλύτερο μέλλον της Πνευματικής Ιδιοκτησίας και της Ευρωπαϊκής δημιουργικότητας και καινοτομίας

Αγαπητέ συνάδελφε

Εδώ και δύο περίπου δεκαετίες, ο τρόπος που ακούμε μουσική άλλαξε ριζικά. Το streaming έγινε ο κυρίαρχος τρόπος κατανάλωσης. Και μαζί του άλλαξε, σιωπηλά, και ο τρόπος που ...δεν πληρωνόμαστε. Όσοι από εμάς θυμόμαστε την εποχή που μια ηχογράφιση ήταν μια δουλειά με αρχή, μέση και ...αμοιβή, ξέρουμε τη διαφορά στην τσέπη μας: σήμερα ένα κομμάτι μπορεί να παίζεται χιλιάδες φορές κι ο μουσικός που το ηχογράφησε να μην εισπράξει τίποτα.

Και μέσα σε λίγους μήνες, μια δεύτερη ανατροπή προστέθηκε στην πρώτη: οι μηχανές τεχνητής νοημοσύνης που «μαθαίνουν» από τις ηχογραφήσεις μας και παράγουν μουσική που μοιάζει με τη δική μας, χωρίς να ρωτηθούμε, χωρίς να ζητηθεί άδεια, χωρίς αμοιβή για την συνεισφορά μας, χωρίς αποζημίωση για τον κανιβαλισμό των εσόδων μας.

Στις 25 Ιουνίου 2026 ο ΑΠΟΛΛΩΝ [κατέθεσε ένα υπόμνημα](#) στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ο ΓΓ Ντίνος Γεωργούντζος δεν συνέταξε ένα ακόμη γραφειοκρατικό έγγραφο αλλά την θέση του Οργανισμού μας για το πώς πρέπει να αμείβεται ο ερμηνευτής στην ψηφιακή εποχή, και πώς πρέπει να προστατεύεται όταν η φωνή και το παίξιμό του γίνονται «καύσιμο» για μηχανές.

Αυτή η συζήτηση δεν ξεκινά από το μηδέν. Τον Οκτώβριο του 2025, ο ΑΠΟΛΛΩΝ συνδιοργάνωσε με τη Διεθνή Ομοσπονδία Μουσικών (FIM) το συνέδριο «[Η Μουσική στην Ψηφιακή Εποχή](#)» στο ΚΠΙΣΝ, όπου καλλιτέχνες, νομικοί και φορείς από όλη την Ευρώπη έβαλαν τα ζητήματα στο τραπέζι. Το υπόμνημα που καταθέσαμε είναι η συνέχεια εκείνης της δουλειάς.

Αφιερώνουμε ολόκληρο το τεύχος στο υπόμνημα αυτό γιατί πιστεύουμε ότι δεν αρκεί να παίρνει θέση ο Οργανισμός. *Πρέπει να την καταλαβαίνεις κι εσύ.* Και επειδή θέλουμε να σε ενημερώσουμε, όχι να σε πείσουμε, δεν θα ακούσεις μόνο τη δική μας πλευρά. Θα διαβάσεις και τι υποστηρίζουν οι διακογραφικές εταιρείες και οι πλατφόρμες, ακόμη κι όταν διαφωνούμε μαζί τους. Θα βρεις εδώ τι λέει ο νόμος σήμερα, ποιος διεκδικεί τι στην Ευρώπη, πού συμφωνούμε και το πιο σημαντικό, πού **δεν** έχουμε ακόμη κερδίσει το έδαφος.

Κάτι τελευταίο, ίσως το ουσιαστικότερο. Ένα από τα ισχυρότερα επιχειρήματά μας απέναντι στην Ευρώπη είναι ότι, μέχρι σήμερα, οι έρευνες που καθορίζουν την πολιτική ρωτούν ελάχιστους μουσικούς - και σχεδόν ποτέ με τρόπο κατανοητό. Η φωνή σου, λοιπόν, δεν είναι διακοσμητική, είναι το καλύτερό μας όπλο. Γι' αυτό, διάβασε, κρίνε, και μίλησέ μας.

Βασίλης Γκίνος

1. ΤΙ ΑΛΛΑΖΕΙ ΓΙΑ ΣΕΝΑ

Prompted by V. Ginos

Ας ξεκινήσουμε από την καθημερινότητα, όχι από τους νόμους. Δύο πράγματα συμβαίνουν ταυτόχρονα αυτή τη στιγμή, και σε αφορούν άμεσα.

Το streaming που δεν πληρώνει

Η ηχογράφηση στην οποία έπαιξες ακούγεται σε πλατφόρμες όπως το Spotify. Αν είσαι ο κύριος καλλιτέχνης (ο **featured**, αυτός που εμφανίζεται το όνομά του), παίρνεις ένα μικρό ποσοστό, και συνήθως αφού πληρωθεί πρώτα η δισκογραφική. Αν είσαι μουσικός στούντιο, τραγουδιστής φωνητικών ή μέλος ορχήστρας, δηλαδή **μη κύριος συντελεστής (non-featured)**, τις περισσότερες φορές παίρνεις **μηδέν** από το streaming, όσες φορές κι αν παιχτεί το κομμάτι.

To streaming σε αριθμούς

Προηγούμενη έρευνα σε 200 επαγγελματίες μουσικούς έξι χωρών (Streams and Dreams, 2022) βρήκε ότι 76% έλαβαν λιγότερα από 1.000 ευρώ από το streaming μέσα σε έναν χρόνο, και 87,5% δήλωσαν δυσαρεστημένοι από τα έσοδά τους. Πρόκειται για έρευνα οργανώσεων καλλιτεχνών, και οι ίδιοι οι συντάκτες παραδέχονται ότι το δείγμα γέρνει προς τους δυσαρεστημένους – δεν είναι «επίσημη στατιστική». Δίνει όμως την εικόνα της βάσης, εκεί που ζει η μεγάλη πλειονότητα των μουσικών, μακριά από τα λίγα ονόματα-κορυφές.

Δεν φταις εσύ, ούτε είναι λάθος του συστήματος. Είναι ο **σχεδιασμός** του. Οι πλατφόρμες ρίχνουν όλες τις συνδρομές σε μια μεγάλη δεξαμενή και τις μοιράζουν ανάλογα με το **συνολικό** μερίδιο ακροάσεων. Αυτήν την διανομή την ονομάζουμε **«pro rata»** – «κατ’ αναλογία». Έτσι, τα λίγα ονόματα με τα δισεκατομμύρια ακροάσεις παίρνουν τη μερίδα του λέοντος, και ο μέσος μουσικός μένει με ψίχουλα, όσο κι αν οι ακροατές του πληρώνουν κανονικά τη συνδρομή τους. Και δεν είναι μόνο ο τρόπος μοιράσματος: ο νόμος αντιμετωπίζει το ραδιόφωνο και το streaming διαφορετικά. Γι’ αυτό από το ραδιόφωνο εισπράττεις κάτι μέσω του Οργανισμού σου, ενώ από το streaming κατά κανόνα τίποτα. Θα δούμε παρακάτω γιατί αυτή η διάκριση σε αφορά άμεσα στην τσέπη.

Με λίγα λόγια: πληρώνεις 10 ευρώ τον μήνα και ακούς μόνο τον μουσικό Χ. Στο σημερινό σύστημα, η συνδρομή σου, τα δικά σου 10 ευρώ, δεν πάνε στον Χ. Μπαίνουν στην κοινή δεξαμενή και μοιράζονται σε όλους, ανάλογα με το μερίδιο ακρόασης του καθενός, άρα στους πιο δημοφιλείς. Ο δικός σου αγαπημένος καλλιτέχνης μπορεί να μη δει σχεδόν τίποτα από την συνδρομή σου.

Η ΑΙ που εκπαιδεύεται από τη δουλειά σου

Το δεύτερο κύμα είναι νεότερο και ταχύτερο. Συστήματα τεχνητής νοημοσύνης «διαβάζουν» έναν τεράστιο όγκο ηχογραφημένης μουσικής για να μάθουν πώς ακούγεται ένα τραγούδι, ένα στυλ, μια φωνή. Αυτή η διαδικασία λέγεται **εκπαίδευση** (*training*), και το «διάβασμα» εκατομμυρίων έργων λέγεται **εξόρυξη κειμένων και δεδομένων** (*text and data mining, TDM*). Αφού εκπαιδευτούν, οι μηχανές παράγουν κατά παραγγελία «νέα» κομμάτια στο στυλ ή ακόμη και με τη φωνή υπαρκτών καλλιτεχνών.

Η δική σου ηχογράφηση μπορεί κάλλιστα να είναι μέσα σε αυτές που «διαβάστηκαν». Χωρίς να σε ρωτήσει κανείς. Χωρίς άδεια. Χωρίς αμοιβή. Και το πιο ανησυχητικό: το προϊόν αυτής της εκπαίδευσης μπορεί μετά να **σε ανταγωνιστεί**: τεράστιος όγκος φτηνής μουσικής πλημμυρίζει τις πλατφόρμες και μειώνει κι άλλο το ήδη μικρό μερίδιο που φτάνει στους πραγματικούς μουσικούς.

Πόσο μεγάλο είναι το κύμα; Σύμφωνα με στοιχεία της πλατφόρμας Deezer (όπως τα παρουσίασε η IFPI, η ένωση των δισκογραφικών, τον Ιανουάριο 2026), η πλατφόρμα δέχεται **πάνω από 60.000 πλήρως AI-παραγόμενα κομμάτια την ημέρα**. Είναι αριθμός ενδιαφερόμενου φορέα, όχι ουδέτερη μέτρηση, δίνει όμως μια τάξη μεγέθους.

Το κοινό νήμα

Και στις δύο περιπτώσεις, το ερώτημα είναι το ίδιο: **πού πάνε τα χρήματα - και γιατί όχι σε εμάς που παίζαμε.**

Το streaming έμαθε τον κόσμο να ακούει μουσική χωρίς να την αγοράζει. Η τεχνητή νοημοσύνη απειλεί τώρα να μάθει τις μηχανές να φτιάχνουν μουσική χωρίς εμάς. Δεν πρόκειται για δύο άσχετα προβλήματα, είναι δύο όψεις του ίδιου: ένα σύστημα όπου η αξία που παράγει η δουλειά μας καταλήγει συστηματικά αλλού.

Στις επόμενες σελίδες θα δούμε **γιατί** συμβαίνει αυτό (έχει να κάνει με το πώς είναι φτιαγμένοι οι νόμοι και οι συμβάσεις), **τι ζητάει ο ΑΠΟΛΛΩΝ** να αλλάξει, και **τι μπορείς να κάνεις εσύ γι' αυτό**.

2. ΠΩΣ ΠΛΗΡΩΝΕΣΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

Prompted by V. Ginos

Για να καταλάβεις γιατί το ραδιόφωνο σε πληρώνει και το streaming όχι, πρέπει να ξέρεις ένα πράγμα - και είναι πιο απλό απ' ό,τι ακούγεται. Ο νόμος δεν αναγνωρίζει **ένα** δικαίωμα του μουσικού. Αναγνωρίζει **δύο διαφορετικά είδη**, και το καθένα λειτουργεί αλλιώς.

Τα δύο είδη δικαιωμάτων

1. Τα αποκλειστικά δικαιώματα (δικαιώματα «επιτρέπω / απαγορεύω»). Είναι τα δικαιώματα να αποφασίζεις εσύ αν θα εγγραφεί, θα αναπαραχθεί, θα διανεμηθεί ή θα ανέβει στο διαδίκτυο η ερμηνεία σου. Αν και ισχυρά, τα αποκλειστικά δικαιώματα έχουν μια παγίδα: **μεταβιβάζονται**. Στην πράξη, μόλις υπογράψεις με μια δισκογραφική, της τα παραχωρείς σχεδόν όλα. Από εκεί και πέρα, αποφασίζει εκείνη, όχι εσύ.

2. Τα δικαιώματα αμοιβής. Εδώ δεν αποφασίζεις εσύ αν θα χρησιμοποιηθεί η ερμηνεία σου, αποφασίζει άλλος. Αλλά έχεις εξασφαλισμένο δικαίωμα να πληρωθείς για τη χρήση.

Και κυρίως κάποια από αυτά τα δικαιώματα είναι **ανεκχώρητα** (δεν μπορείς να τα μεταβιβάσεις ή να παραιτηθείς, ακόμη κι αν στο ζητά η δισκογραφική ή ο παραγωγός και εισπράττονται **υποχρεωτικά μέσω ΟΣΔ**, όπως ο ΑΠΟΛΛΩΝ).

Κράτα αυτή τη διάκριση. Το αποκλειστικό δικαίωμα είναι ισχυρό αλλά φεύγει από τα χέρια σου. Το δικαίωμα αμοιβής είναι πιο ταπεινό, αλλά μένει δικό σου και το φυλάει ο ΟΣΔ.

Γιατί το ραδιόφωνο σε πληρώνει

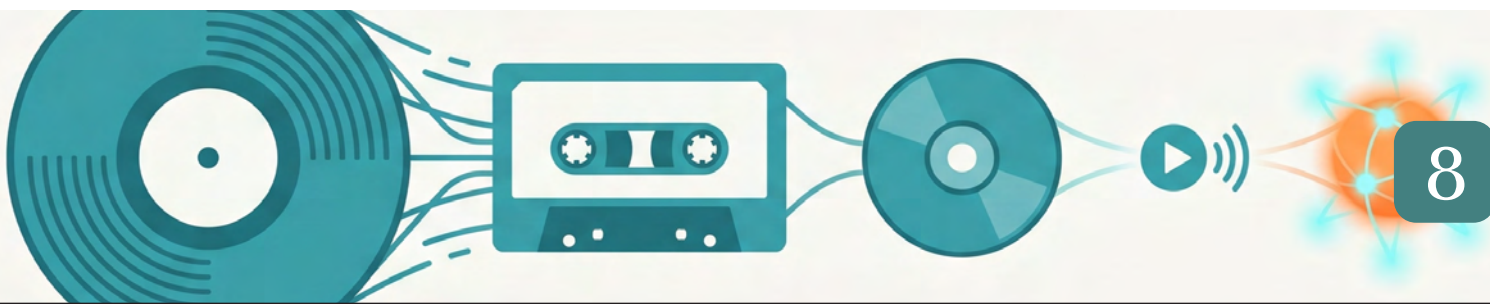
Όταν ένα τραγούδι παίζεται στο ραδιόφωνο ή σε δημόσιο χώρο, ο νόμος το θεωρεί **παρουσίαση στο κοινό** (ραδιοτηλεοπτική μετάδοση / communication to the public). Γι' αυτή τη χρήση, ο ελληνικός νόμος (άρθρο 49 του ν. 2121/1993) προβλέπει μια «**ενιαία εύλογη αμοιβή**»: ο χρήστης (ραδιόφωνο, εστίαση, τηλεοπτικό κανάλι κ.λπ.) πληρώνει, τα χρήματα εισπράττονται **υποχρεωτικά μέσω ΟΣΔ**, και μοιράζονται σε ερμηνευτές και παραγωγούς. Αυτό το δικαίωμα είναι **ανεκχώρητο**: δεν χάνεται ό,τι κι αν υπέγραψες.

Γι' αυτό, ακόμη κι ένας μουσικός στούντιο που πληρώθηκε μία φορά και ξέχασε το κομμάτι, εξακολουθεί να παίρνει κάτι από το ραδιόφωνο, χρόνια μετά, μέσω του ΟΣΔ. Αυτό είναι το **κλασικό συγγενικό δικαίωμα**, ο πυρήνας της δουλειάς του ΑΠΟΛΛΩΝΑ.

Γιατί όμως το streaming (συχνά) δεν σε πληρώνει;

Όταν μπαίνεις στο Spotify και διαλέγεις εσύ τι θα ακούσεις και τότε, ο νόμος **δεν** το θεωρεί παρουσίαση στο κοινό. Το κατατάσσει σε άλλη κατηγορία: **δικαίωμα διάθεσης** (making available, άρθρο 46 παρ. 2δ). Και εδώ είναι όλο το ζήτημα: το δικαίωμα διάθεσης είναι **αποκλειστικό**, άρα **μεταβιβάζεται στον παραγωγό** μαζί με τα υπόλοιπα.

Με λίγα λόγια, για το streaming **δεν** υπάρχει το ανεκχώρητο, υποχρεωτικά συλλογικό δικαίωμα αμοιβής που έχεις για το ραδιόφωνο. Ό,τι πάρεις, θα το πάρεις (ή δεν θα το πάρεις) μέσα από τη σύμβασή σου με τη δισκογραφική ή με τον παραγωγό. Κι αν είσαι μη-κύριος συντελεστής που πληρώθηκε με ένα εφάπαξ ποσό (εξαγορά, «buy-out»), συνήθως δεν παίρνεις **τίποτα**.

Ραδιόφωνο vs Spotify — η ίδια μουσική, δύο κόσμοι

	Ραδιόφωνο / δημόσια παρουσίαση	Streaming on-demand
Πώς το βλέπει ο νόμος	Παρουσίαση στο κοινό (άρ. 49)	Δικαίωμα διάθεσης (άρ. 46 παρ. 2δ)
Τι δικαίωμα έχεις	Ανεκχώρητη αμοιβή	Αποκλειστικό δικαίωμα — που το μεταβίβασες
Ποιος εισπράττει για σένα	Ο ΟΣΔ, υποχρεωτικά	Η δισκογραφική, βάσει σύμβασης
Ο μη-κύριος μουσικός	Παίρνει κάτι	Συνήθως τίποτα

Πού είναι, λοιπόν, το κενό

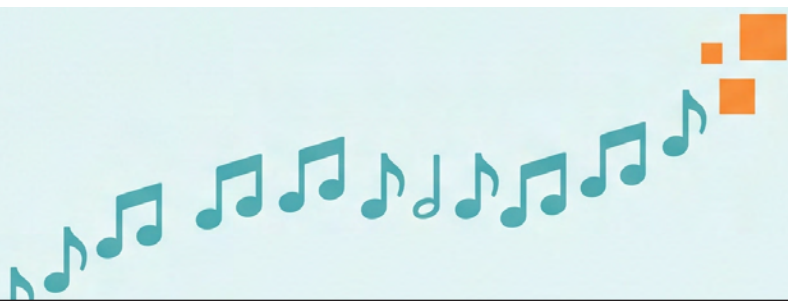
Να το κρατήσεις, γιατί είναι η **καρδιά όλης της συζήτησης**: ο νόμος έχει ήδη ένα εργαλείο που δουλεύει — το ανεκχώρητο, υποχρεωτικά συλλογικό δικαίωμα αμοιβής του άρθρου 49. Απλώς **δεν το έχει επεκτείνει στο streaming**. Το streaming έμεινε στην άλλη κατηγορία (δικαίωμα διάθεσης), κι εκεί φεύγει απ' τα χέρια σου.

Το βασικό αίτημα του ΑΠΟΛΛΩΝ (που θα δεις να επανέρχεται) είναι ακριβώς αυτό: να αποκτήσει ο ερμηνευτής, **και για το streaming**, ένα ανεκχώρητο δικαίωμα αμοιβής που θα εισπράττει υποχρεωτικά ο ΟΣΔ, όπως ήδη γίνεται για το ραδιόφωνο. Δεν είναι μια εξωτική ιδέα. Είναι η επέκταση ενός εργαλείου που **ήδη υπάρχει και λειτουργεί** σε μια νέα χρήση που ο νόμος 2121 του 1993 δεν μπορούσε να φανταστεί.

Μήπως το streaming μοιάζει πιο πολύ με ραδιόφωνο απ' όσο παραδέχεται;

Όταν ψάχνεις και διαλέγεις ένα συγκεκριμένο τραγούδι, αυτό είναι καθαρά διάθεση - αποφασίζεις εσύ τι θ' ακούσεις. Τι γίνεται όμως όταν αφήνεις να παίξει μια λίστα «χαλάρωσης», «οδήγησης», ή το «ραδιόφωνο» του Spotify; ή μια λίστα που έφτιαξε ο αλγόριθμος για σένα; Εκεί δεν διαλέγεις πραγματικά κομμάτι-κομμάτι: ακούς ό,τι σου σερβίρει ο αλγόριθμος, ακριβώς όπως στο ραδιόφωνο.

Αυτή η παρατήρηση δεν είναι λεπτομέρεια. Αν μεγάλο μέρος της ακρόασης στο streaming γίνεται με αυτόν τον παθητικό τρόπο, τότε γεννιέται ένα σοβαρό ερώτημα: γιατί αυτή η χρήση να θεωρείται «διάθεση» (που δεν σε πληρώνει) και όχι «παρουσίαση στο κοινό» (που θα σε πλήρωνε μέσω του ΟΣΔ, όπως το ραδιόφωνο); Είναι ένα από τα ισχυρότερα επιχειρήματα που θα συναντήσεις παρακάτω και ένα από τα πιο αμφισβητούμενα, γιατί οι δισκογραφικές και οι πλατφόρμες το αντικρούουν σθεναρά.

3. ΤΙ ΛΕΕΙ Ο ΝΟΜΟΣ - ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ, ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΝΟ ΠΟΥ ΜΑΣ ΑΦΟΡΑ

Prompted by V. Ginos

Στην προηγούμενη ενότητα είδαμε τι συμβαίνει με τα δικαιώματά σου. Εδώ θα δούμε το πού συμβαίνει: ποιοι νόμοι το ορίζουν και γιατί το ίδιο κενό εμφανίζεται και στην Ελλάδα και στην Ευρώπη. Δεν χρειάζεται να θυμάσαι αριθμούς, κράτα τη μεγάλη εικόνα.

Ο ελληνικός νόμος: το εργαλείο υπάρχει, αλλά αποδυναμωμένο

Ο βασικός μας νόμος είναι ο **ν. 2121/1993** για την πνευματική ιδιοκτησία. Όπως είδαμε, σου δίνει δύο πράγματα: το **αποκλειστικό** δικαίωμα διάθεσης (που μεταβιβάζεις στον παραγωγό) και ξεχωριστά, την **ανεκχώρητη ενιαία εύλογη αμοιβή** για το ραδιόφωνο και τη δημόσια παρουσίαση, που εισπράττει υποχρεωτικά ο ΟΣΔ.

Ο νόμος **έχει ήδη** το «καλό εργαλείο», το ανεκχώρητο, υποχρεωτικά συλλογικό δικαίωμα αμοιβής. Απλώς το εφαρμόζει **μόνο** στο ραδιόφωνο/δημόσια παρουσίαση, όχι στο streaming. Το streaming έμεινε στην κατηγορία «διάθεση», εκεί που το δικαίωμα φεύγει από τα χέρια σου. Δεν λείπει δηλαδή το εργαλείο αλλά η **επέκτασή** του σε μια χρήση που το 1993 δεν υπήρχε.

Η ευρωπαϊκή Οδηγία 2019/790 (η «CDSM»)

Το 2019 η ΕΕ ψήφισε μια Οδηγία (τη γνωστή ως **CDSM - Copyright Digital Single Market** = Οδηγία για την πνευματική ιδιοκτησία στην Ψηφιακή Ενιαία Αγορά) με στόχο να βελτιώσει και ισχυροποιήσει τη θέση δημιουργών και ερμηνευτών. Θέσπισε αρχές που ακούγονται ιδανικές:

- **Δέουσα και αναλογική αμοιβή** (άρθρο 18): όταν μεταβιβάζεις τα δικαιώματά σου, δικαιούσαι πρέπει και ανάλογη αμοιβή.
- **Διαφάνεια** (άρθρο 19): έχεις δικαίωμα σε τακτική ενημέρωση για το πώς αξιοποιείται η δουλειά σου.
- **Αναπροσαρμογή σύμβασης** (άρθρο 20): αν η αμοιβή που συμφώνησες αποδειχθεί δυσανάλογα χαμηλή σε σχέση με τα έσοδα, μπορείς να ζητήσεις περισσότερα.

Στην πράξη, όμως, η ίδια η Οδηγία άφησε **μεγάλα περιθώρια στα κράτη** για το πώς θα τα εφαρμόσουν (το άρθρο 18 λέει ρητά ότι το κάθε κράτος μπορεί να χρησιμοποιήσει «διαφορετικούς μηχανισμούς»), δεν όρισε συγκεκριμένο τρόπο πληρωμής, και άφησε ασαφή όρια (τι σημαίνει «αναλογική», τι σημαίνει «δυσανάλογα χαμηλή»). Το αποτέλεσμα είναι αρχές χωρίς εργαλεία.

Γιατί δεν έπιασαν οι καλές προθέσεις (τα νούμερα είναι αμείλικτα)

Η μεγάλη έρευνα *Streams and Dreams* (Μέρος 2) του 2024, σε **9.542 μουσικούς** από 19 χώρες (μαζί την Ελλάδα), το έδειξε καθαρά: μόλις **4,1%** των μουσικών επιχείρησαν να ζητήσουν αναπροσαρμογή (άρθρο 20) — και τελικά **μόνο 35 άτομα από τους 4.215** συμβεβλημένους πέτυχαν κάτι. Γιατί τόσο λίγοι; Όχι επειδή οι υπόλοιποι είναι ικανοποιημένοι, αλλά, όπως εξηγεί το ίδιο το υπόμνημα του ΑΠΟΛΛΩΝ, επειδή **φοβούνται** ότι αν διεκδικήσουν, θα μπουν σε «μαύρη λίστα» και δεν θα ξαναδουλέψουν. Ένα δικαίωμα που δεν τολμάς να το ασκήσεις, στην πράξη δεν υπάρχει.

(Η έρευνα έγινε για λογαριασμό οργανώσεων καλλιτεχνών/ΟΣΔ. Τα ευρήματα κλίνουν προς την πλευρά των ερμηνευτών, αλλά είναι μακράν το μεγαλύτερο και πιο αξιόπιστο δείγμα που υπάρχει.)

Το AI Act: τι επιτρέπεται στις μηχανές

Το 2024 η ΕΕ ψήφισε και τον πρώτο νόμο στον κόσμο για την Τεχνητή Νοημοσύνη (**AI Act**, Κανονισμός 2024/1689). Δεν είναι νόμος για τη μουσική, είναι γενικός νόμος για την Τεχνητή Νοημοσύνη (στη συνέχεια ΤΝ), αλλά αγγίζει το ζήτημά μας σε ένα κρίσιμο σημείο.

Η Ευρωπαϊκή Οδηγία για την ΤΝ λέει ότι το διάβασμα προστατευμένων έργων για την εκπαίδευση μηχανών (η «εξόρυξη δεδομένων») διέπεται από έναν κανόνα της CDSM: **επιτρέπεται, εκτός αν ο δικαιούχος επιφυλαχθεί ρητά** και πει «όχι, μη χρησιμοποιείτε τη δουλειά μου». Αυτό λέγεται σύστημα **opt-out** (δηλώνω ότι εξαιρούμαι).

Ακούγεται λογικό, πρακτικά όμως είναι σχεδόν άχρηστο για τον μουσικό, και θα δούμε ακριβώς γιατί στην επόμενη ενότητα.

opt-out vs opt-in — η μεγάλη διαφορά με δύο λέξεις

- **opt-out** (ό,τι ισχύει τώρα): οι μηχανές μπορούν να πάρουν τη δουλειά σου, **εκτός αν** καταφέρεις να αρνηθείς εγκαίρως και με τον σωστό τεχνικό τρόπο. Η ευθύνη βαραίνει εσένα.
- **opt-in** (αυτό που ζητούν πολλοί δημιουργοί): οι μηχανές δεν μπορούν να πάρουν τη δουλειά σου, **εκτός αν το επιτρέψεις πρώτος**. Η άδεια είναι προϋπόθεση.

Όλη η μάχη για την ΤΝ κρύβεται, σε μεγάλο βαθμό, σε αυτές τις δύο λεξούλες.

Το κοινό μοτίβο: Ελλάδα και Ευρώπη, το ίδιο κενό

Αν κρατήσεις ένα πράγμα από αυτή την ενότητα, ας είναι αυτό: **το πρόβλημα δεν είναι ότι δεν υπάρχουν νόμοι, είναι ότι σταματούν ακριβώς εκεί που αρχίζει η ψηφιακή πραγματικότητα**.

- Στο **streaming**, ο ελληνικός νόμος έχει το εργαλείο (ανεκχώρητη αμοιβή μέσω ΟΣΔ) αλλά δεν το επεκτείνει.
- Στην **αμοιβή γενικά**, η ευρωπαϊκή CDSM έβαλε αρχές αλλά όχι μηχανισμούς κι έτσι έμειναν στα χαρτιά.
- Στην **ΤΝ**, το AI Act επέλεξε το opt-out, που αφήνει τον μουσικό ουσιαστικά απροστάτευτο.

Αυτό το τριπλό κενό είναι που ο ΑΠΟΛΛΩΝ ζητά να κλείσει. Πώς ακριβώς, και γιατί το opt-out δεν λειτουργεί για εμάς θα δούμε στη συνέχεια.

4. Η ΤΝ ΚΑΙ Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΟΥ

Στην προηγούμενη ενότητα είπαμε ότι η Ευρωπαϊκή Οδηγία για την ΤΝ επέλεξε το σύστημα **opt-out**: οι μηχανές μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη δουλειά σου, εκτός αν πεις ρητά «όχι». Εδώ θα δούμε γιατί αυτό είναι σχεδόν άχρηστο για τον μουσικό αλλά και τι άλλο κρύβεται πίσω από τις συμφωνίες, τα «deals» που διαβάζουμε κατά καιρούς στα σόσιαλ.

Γιατί πρακτικά δεν μπορείς να πεις «όχι»

Το opt-out ακούγεται δίκαιο: «αν δεν θέλεις, δήλωσέ το». Το πρόβλημα είναι ότι, στην πράξη, ο μουσικός **δεν μπορεί να το δηλώσει** για δύο λόγους:

Πρώτον, δεν ελέγχεις το υλικό σου. Για να πεις «όχι» με τον τρόπο που απαιτεί ο νόμος (ρητά και με «μηχαναγνώσιμο» τρόπο, δηλαδή με μια ετικέτα που να την καταλαβαίνει η μηχανή), πρέπει να ελέγχεις πού βρίσκεται η ηχογράφησή σου: την ιστοσελίδα, το αρχείο, τα μεταδεδομένα. Αλλά ο μέσος μουσικός δεν ελέγχει τίποτα από αυτά. Η ηχογράφηση βρίσκεται σε πλατφόρμες και βάσεις δεδομένων που ανήκουν σε άλλους. Πώς να βάλεις ταμπέλα «μη με χρησιμοποιείτε» σε κάτι που δεν είναι στα χέρια σου;

Δεύτερον (και πιο σοβαρό): μπορεί να μην έχεις καν το δικαίωμα να πεις «όχι». Θυμήσου την Ενότητα 2: το αποκλειστικό σου δικαίωμα το μεταβίβασες στον παραγωγό όταν υπέγραψες. Άρα, νομικά, το «όχι» δεν είναι πια δικό σου για να το πεις - είναι δικαίωμα του παραγωγού. Η επιφύλαξη του opt-out εξαρτάται από αποφάσεις που παίρνουν άλλοι, πιο κάτω στην αλυσίδα.

Με λίγα λόγια, το «opt-out» είναι σαν να σου λένε «μπορείς να κλειδώσεις την πόρτα σου» ενώ το κλειδί το έχει δώσει η δισκογραφική σε κάποιον άλλο και η πόρτα έτσι κι αλλιώς βρίσκεται σε ξένο σπίτι. Το δικαίωμα υπάρχει στα χαρτιά αλλά στην πραγματικότητα δεν μπορείς να το ασκήσεις.

Γι' αυτό ο ΑΠΟΛΛΩΝ (και πολλές οργανώσεις δημιουργών) λένε ότι το opt-out δεν αρκεί, και ότι χρειάζεται είτε μετατόπιση προς **opt-in** (η άδεια ως προϋπόθεση), είτε ένα **εγγυημένο δικαίωμα αμοιβής** που να μη χάνεται μέσα στις συμβάσεις.

«Μα υπάρχουν deals... δεν λύνει αυτό το πρόβλημα;»

Εδώ είναι που η ιστορία γίνεται ενδιαφέρουσα. Όπως είπαμε, οι μεγάλες δισκογραφικές έκαναν μέσα στο 2025 συμφωνίες με εταιρείες AI. Η συνηθισμένη απάντηση της αγοράς είναι: «Βλέπετε; Η αδειοδότηση λειτουργεί. Οι μηχανές πληρώνουν για να χρησιμοποιήσουν μουσική.»

Το υπόμνημα του ΑΠΟΛΛΩΝΑ απαντά με δύο πολύ συγκεκριμένα ερωτήματα — και τα δύο σε αφορούν άμεσα.

Ερώτημα 1: Ισχύουν πραγματικά αυτές οι άδειες; Μια δισκογραφική αδειοδοτεί σε έναν πάροχο TN τον κατάλογό της. Αλλά περιέχουν οι παλιές σου συμβάσεις άδεια για χρήση της μουσικής σου από TN; Σχεδόν σίγουρα όχι, αφού γράφτηκαν πριν καν υπάρξει η Παραγωγική TN. Σε πολλές χώρες, μάλιστα, μια σύμβαση που «μεταβιβάζει δικαιώματα για άγνωστες μελλοντικές χρήσεις» είναι **άκυρη**. Και θυμήσου: σύμφωνα με το *Streams and Dreams Part 2*, **64% των μουσικών στούντιο** συμφωνούν προφορικά και **43,5% δεν έχουν υπογράψει ποτέ γραπτή σύμβαση**. Πώς αδειοδοτείς έγκυρα κάτι για το οποίο δεν υπάρχει καν ένα χαρτί;

Ερώτημα 2: Ακόμη κι αν ισχύουν, θα φτάσουν χρήματα σε σένα; Ας υποθέσουμε ότι η άδεια είναι έγκυρη και φέρνει έσοδα στη δισκογραφική. Υπάρχει κάποιος δρόμος που να εγγυάται ότι θα έχεις μερίδιο; Η απάντηση, με το σημερινό σύστημα, είναι όχι.

Οι συμβάσεις σου δεν προβλέπουν τίποτα για αμοιβή από χρήσεις ΤΝ. Και το πιο ωμό: όπως καταγράφηκε δημόσια, τουλάχιστον μία μεγάλη δισκογραφική δήλωσε ανοιχτά ότι **δεν προτίθεται να αμείψει καθόλου** τους μη κύριους μουσικούς γι' αυτές τις χρήσεις.

***Το συμπέρασμα του ΑΠΟΛΛΩΝ:** τα deals ανάμεσα σε δισκογραφικές και εταιρίες ΤΝ δεν φτάνουν για να πληρωθεί ο ερμηνευτής, ούτε καν είναι σίγουρο ότι είναι νομικά έγκυρα. Η «λύση της αδειοδότησης» που προβάλλει η αγορά είναι, στην καλύτερη περίπτωση ημίμετρο, πανάκεια.*

Δύο ακόμη κίνδυνοι που δεν αφορούν τα χρήματα

Πέρα από την αμοιβή, η ΤΝ ανοίγει δύο μέτωπα που αγγίζουν την ίδια σου την ταυτότητα ως καλλιτέχνη.

Η φωνή και το ύφος σου. Τα συστήματα μπορούν πια να μιμηθούν τη φωνή, τον τρόπο παιχνιδιού, τα χαρακτηριστικά ενός συγκεκριμένου καλλιτέχνη. Αυτό δεν είναι απλώς ζήτημα πνευματικής ιδιοκτησίας, είναι ζήτημα **προσωπικότητας**. Και εδώ υπάρχει ένα καλό νέο: είναι από τα λίγα σημεία όπου σχεδόν όλοι (καλλιτέχνες, δισκογραφικές, σωματεία) συμφωνούν ότι χρειάζεται προστασία. (Θα το δούμε αναλυτικά στην Ενότητα «Ποιος θέλει τι».)

Η πλημμύρα του «AI slop». Όσο φθηνότερη γίνεται η παραγωγή μουσικής από μηχανή, τόσο περισσότερη μουσική από ΤΝ ανεβαίνει στις πλατφόρμες. Θυμήσου το νούμερο: κατά τον Deezer/IFPI, πάνω από **60.000** πλήρως AI-παραγόμενα κομμάτια την ημέρα. Κάθε ένα από αυτά διεκδικεί ένα κομματάκι από την ίδια «δεξαμενή» εσόδων - δηλαδή αραιώνει κι άλλο το μερίδιο που φτάνει σε σένα. Ο μουσικός δεν απειλείται μόνο επειδή δεν πληρώνεται, απειλείται και επειδή **εκτοπίζεται**.

Πού καταλήγουμε

Η ΤΝ δεν είναι ένα μακρινό, μελλοντικό ζήτημα. Είναι η ίδια ανισορροπία του streaming (η αξία της δουλειάς σου που καταλήγει αλλού) που επιταχύνεται και διογκώνεται, με ένα επιπλέον διακύβευμα: την ίδια σου τη φωνή. Το κλειδί είναι και πάλι το ίδιο: χωρίς ένα **εγγυημένο, ανεκχώρητο δικαίωμα αμοιβής** που να μην χάνεται σε δαιδαλώδεις συμβάσεις, καμία «άδεια» και καμία συμφωνία δεν διασφαλίζει ότι θα δεις εσύ ένα ευρώ.

Στην επόμενη ενότητα θα δούμε ποιος υποστηρίζει τι σε αυτή τη διαμάχη, και θα διαπιστώσεις ότι οι γραμμές δεν είναι πάντα εκεί που θα περίμενες.

5. ΠΟΙΟΣ ΘΕΛΕΙ ΤΙ

Ως εδώ είδαμε το πρόβλημα και τους νόμους. Τώρα το πιο χρήσιμο: **ποιος ωθεί τα πράγματα και προς ποια κατεύθυνση**. Αν κατανοήσεις τις δυναμικές αυτής της διαμάχης, θα καταλάβεις γιατί κάποια πράγματα προχωρούν κι άλλα κολλάνε χρόνια.

Η καλή είδηση: οι γραμμές δεν είναι εκεί που θα περίμενες. Δεν είναι όλοι εναντίον των μουσικών. Τα πράγματα είναι πιο σύνθετα και μέσα σ' αυτή την πολυπλοκότητα κρύβονται οι σύμμαχοί μας.

Οι δύο μεγάλες σχολές

Όλη η συζήτηση περί streaming και ΤΝ, μπορεί να συνοψιστεί σε δύο αντίπαλες λογικές.

Η λογική «εγγυημένη αμοιβή μέσω νόμου». Λέει: αφήστε τους μουσικούς να έχουν ένα **ανεκχώρητο δικαίωμα αμοιβής** που εισπράττεται **υποχρεωτικά μέσω ΟΣΔ** — όπως ήδη γίνεται με το ραδιόφωνο. Έτσι η αμοιβή δεν εξαρτάται από το τι υπέγραψες ή τι διαπραγματεύτηκες, αλλά είναι εγγυημένη από τον νόμο.

Σε αυτή τη σχολή ανήκουν ο ΑΠΟΛΛΩΝ, η «Συναίνεση των Αθηνών» (το κείμενο του συνεδρίου του 2025), η Διεθνής Ομοσπονδία Μουσικών (FIM), η ευρωπαϊκή ένωση ΟΣΔ ερμηνευτών (ΑΕΡΟ-ARTIS) και μελέτες όπως το *Streams and Dreams*.

Η λογική «αφήστε την αγορά να διαπραγματευτεί». Λέει: μην επιβάλλετε υποχρεωτικά δικαιώματα. Αφήστε δισκογραφικές, πλατφόρμες και εταιρείες ΤΝ να κλείνουν **εθελοντικές συμφωνίες** μεταξύ τους. Ένα νέο υποχρεωτικό δικαίωμα, λένε, θα στερούσε από τους δικαιούχους τη δύναμη να διαπραγματεύονται. Σ' αυτή τη σχολή ανήκει κατεξοχήν η **IFPI**, η παγκόσμια ένωση των δισκογραφικών (Universal, Sony, Warner + κάποιοι ανεξάρτητοι).

Η καρδιά της διαφωνίας: εγγυημένη αμοιβή από τον νόμο (η δική μας πλευρά) εναντίον ελεύθερης διαπραγμάτευσης στην αγορά (η πλευρά των δισκογραφικών). Όλα τα υπόλοιπα είναι παραλλαγές αυτού.

Η IFPI είναι αντίπαλος, αλλά όχι σε όλα

Εδώ χρειάζεται προσοχή, γιατί είναι εύκολο να πέσουμε στην απλούστευση «οι δισκογραφικές είναι ο εχθρός». Στην ετήσια έκθεσή της (Global Music Report 2026), η IFPI **αντιτίθεται ρητά** στο υποχρεωτικό, εκ του νόμου δικαίωμα αμοιβής και στην υποχρεωτική συλλογική διαχείριση. Τα χαρακτηρίζει «χονδροειδείς νομοθετικές παρεμβάσεις που πρέπει να αποφευχθούν πάση θυσία». Αυτό είναι μετωπική σύγκρουση με το βασικό μας αίτημα.

Αλλά (κι αυτό είναι σημαντικό) η ίδια **στηρίζει** τα δικαιώματα δημόσιας εκτέλεσης και τη συλλογική τους είσπραξη μέσω ΟΣΔ (δηλαδή ακριβώς τον χώρο όπου ήδη δουλεύει ο ΑΠΟΛΛΩΝ, το ραδιόφωνο και η δημόσια παρουσίαση). Δεν είναι, λοιπόν, «κατά των ΟΣΔ» γενικά. Η σύγκρουση είναι πολύ πιο στοχευμένη: αφορά **την επέκταση** της υποχρεωτικής συλλογικής διαχείρισης στο streaming και στην AI, αφού εκεί οι δισκογραφικές βλέπουν απειλή για τις δικές τους διαπραγματευόμενες συμφωνίες.

Γιατί σε αφορά αυτή η λεπτομέρεια: σημαίνει ότι το επιχείρημά μας δεν χρειάζεται να είναι «οι ΟΣΔ εναντίον της αγοράς». Μπορεί να είναι πιο έξυπνο: «το εργαλείο που όλοι δέχεστε για το ραδιόφωνο, επεκτείνεται το και στο streaming/AI». Το δικαίωμα αμοιβής **δεν καταργεί** την αδειοδότηση, απλώς προσθέτει μια εγγυημένη ροή προς τους μουσικούς, δίπλα σ' αυτήν.

Οι αριθμοί που επικαλείται η κάθε πλευρά

Η IFPI τονίζει ότι **η αγορά ανθεί**: το 2025 τα παγκόσμια έσοδα ηχογραφημένης μουσικής έφτασαν τα **31,7 δισ. δολάρια, ενδέκατη συνεχή χρονιά ανάπτυξης**. Το μήνυμα: «αφού όλα πάνε καλά, μην πειράζετε το σύστημα». Το αντεπιχείρημα της δικής μας πλευράς: η άνηθηση αφορά τη βιομηχανία, όχι τους μουσικούς. Τα ίδια χρόνια, η μεγάλη πλειονότητα έμεινε κάτω από 1.000 ευρώ τον χρόνο.

Οι σύμμαχοι που φωτίζουν το τοπίο και οι συμφωνίες δισκογραφικών - τεχνολόγων το 2025

Θυμήσου τα deals δισκογραφικών-TN. Η αντίδραση σε αυτά έδειξε ποιοι είναι στο πλευρό μας, καθώς και ότι το πρόβλημα το αναγνωρίζουν πολλοί, όχι μόνο εμείς.

Το **αμερικανικό σωματείο μουσικών (AFM)** μήνυσε τη Universal και τη Warner, λέγοντας ότι εισέπραξαν από τις εταιρίες TN αλλά δεν μοιράζονται τα έσοδα με τους μουσικούς. *(Αγωγή που εκκρεμεί)*

Η **ευρωπαϊκή ένωση συνθετών/στιχουργών (ECSA)** κατήγγειλε τη μυστικότητα των συμφωνιών και ζήτησε διαφάνεια, προειδοποιώντας να μην επαναληφθεί «το μοντέλο του streaming», όπου οι δημιουργοί καταλήγουν να παίρνουν λιγότερο από το 10% των εσόδων.

Ακόμη και δημοσιογραφικές έρευνες (π.χ. στον Guardian) κατέγραψαν ότι, ενώ οι εταιρείες μιλούν για «opt-in» και «δίκαιη αμοιβή», στην πράξη οι καλλιτέχνες δεν συμμετέχουν στη διαπραγμάτευση των όρων και δεν βλέπουν τα νούμερα.

Το μοτίβο που επιβεβαιώνεται: ερμηνευτές (AFM), συνθέτες (ECSA) και ανεξάρτητοι παρατηρητές λένε παράλληλα το ίδιο: η αξία της δουλειάς μας δημιουργείται, οι συμφωνίες κλείνονται, αλλά τα χρήματα δεν φτάνουν σε εμάς. Αυτό δεν είναι «γκρίνια των μουσικών», είναι μια διαπίστωση που κάνουν πολλοί, ταυτόχρονα.

Και η Ευρώπη; Η μερική δικαίωση

Τον Μάρτιο του 2026, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε ένα σημαντικό ψήφισμα για την TN και το copyright (γνωστό ως «έκθεση Voss»), με μεγάλη πλειοψηφία. Πρέπει να το ξέρεις με **ακρίβεια**, γιατί εύκολα παρερμηνεύεται.

Το Κοινοβούλιο μας έδωσε **πολλά**: ζητά αναλυτική διαφάνεια για το τι χρησιμοποιούν οι μηχανές, αμοιβή για προηγούμενες χρήσεις που έγιναν χωρίς άδεια, μαχητό τεκμήριο (αν μια εταιρεία ΤΝ δεν είναι διαφανής, να θεωρείται ότι χρησιμοποίησε τα έργα και να αποδείξει εκείνη το αντίθετο), προστασία από βαθυπαραποίηση (deepfakes) και σήμανση ΤΝ περιεχομένου.

Αλλά στο πιο κρίσιμο σημείο για εμάς, τον μηχανισμό της μελλοντικής αμοιβής, το Κοινοβούλιο δεν στήριξε το υποχρεωτικό συλλογικό τέλος. Αντιθέτως, απέρριψε ρητά την ιδέα ενός κατ' αποκοπήν τέλους και προτίμησε την **αναλογική, διαπραγματευόμενη** αμοιβή και την **εθελοντική** (όχι υποχρεωτική) συλλογική αδειοδότηση.

Συγκρατούμε: το Ευρωκοινοβούλιο μάς στηρίζει στη διαφάνεια, στην αναδρομική αμοιβή και στην προστασία της φωνής μας, αλλά στο κεντρικό αίτημα (υποχρεωτικό συλλογικό δικαίωμα) **δεν** είμαστε ακόμη νικητές. Όποιος λέει «το Κοινοβούλιο μάς δικαίωσε πλήρως» δεν έχει διαβάσει το κείμενο.

Τι κερδίζεται εύκολα και τι δύσκολα

Αν βάλεις τα παραπάνω σε σειρά, βγαίνει ένας πρακτικός χάρτης:

- **Εύκολο (ευρεία συναίνεση):** προστασία της φωνής/εικόνας από deepfakes, σήμανση του ΑΙ περιεχομένου, διαφάνεια. Εδώ συμφωνούν σχεδόν όλοι — ακόμη και οι δισκογραφικές.
- **Δύσκολο (μέτωπο):** το υποχρεωτικό συλλογικό δικαίωμα αμοιβής για streaming και ΤΝ. Εδώ συγκρουόμαστε ευθέως με τις δισκογραφικές (IFPI) και δεν έχουμε ακόμη με το μέρος μας το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Αυτός ο χάρτης εξηγεί και τη στρατηγική του ΑΠΟΛΛΩΝ, που θα δούμε στην επόμενη ενότητα: διεκδικούμε το δύσκολο, αλλά χτίζουμε πρώτα εκεί που το έδαφος είναι στέρεο.

6. Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΑ

Prompted by V. Ginos

Ξέρεις πια το πρόβλημα, τους νόμους και τις πλευρές. Ας δούμε τώρα τι κατέθεσε ο ΑΠΟΛΛΩΝ στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 25 Ιουνίου 2026, και γιατί κάθε σημείο σε αφορά.

Το υπόμνημα χωρίζεται σε τρία μεγάλα κομμάτια: πρώτα λέει «η Ευρώπη δεν ρωτάει σωστά τους μουσικούς», μετά «να τι πραγματικά συμβαίνει με την ΤΝ», και τέλος «να τι πρέπει να γίνει».

6.1 «Ρωτάτε λάθος τους μουσικούς»

Το πρώτο και ίσως εξυπνότερο επιχείρημα του ΑΠΟΛΛΩΝΑ δεν αφορά τον νόμο: αφορά τα στοιχεία πάνω στα οποία χτίζεται.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όταν αποφασίζει, στηρίζεται σε έρευνες. Ο ΑΠΟΛΛΩΝ επισημαίνει ότι η έρευνα που χρησιμοποιεί η Επιτροπή για τους μουσικούς είναι υπερβολικά πολύπλοκη. Τόσο, που οι περισσότεροι μουσικοί δεν μπορούν καν να την απαντήσουν. Το αποτέλεσμα: οι άνθρωποι που θα έπρεπε να είναι η βασική πηγή αποδεικτικών στοιχείων, στην πράξη αποκλείονται.

39 έναντι 9.542

Μια μελέτη που παρήγγειλε η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατάφερε να συγκεντρώσει απαντήσεις από μόλις **39 μουσικούς**. Κι απ' αυτούς, μόνο **8** ολοκλήρωσαν το ερωτηματολόγιο. Την ίδια στιγμή, η έρευνα *Streams and Dreams* (Μέρος 2), που έγινε με τη βοήθεια του δικτύου των ΟΣΔ, συγκέντρωσε **9.542** απαντήσεις μουσικών.

Το επιχείρημα του ΑΠΟΛΛΩΝΑ: πώς χαράζεις πολιτική για ένα ολόκληρο επάγγελμα ρωτώντας 39 ανθρώπους; Ας αφήσουμε το δίκτυο των ΟΣΔ να σας βοηθήσει να ρωτήσετε σωστά. Έχουμε ήδη αποδείξει ότι μπορούμε να προσεγγίσουμε χιλιάδες μουσικούς.

Αυτό δεν είναι απλώς παράπνοο, είναι **εποικοδομητική πρόταση** και σε αφορά άμεσα. Η φωνή σου (μέσω του ΑΠΟΛΛΩΝΑ) μπορεί πραγματικά να μετρήσει στις ευρωπαϊκές αποφάσεις.

6.2 «Το opt-out δεν λειτουργεί, και τα deals δεν αρκούν»

Το δεύτερο κομμάτι είναι η νομική καρδιά, όπως το έχουμε ήδη προετοιμάσει στην Ενότητα 4. Ο ΑΠΟΛΛΩΝ λέει στην Επιτροπή, με στέρεα επιχειρήματα:

Το σύστημα **opt-out** για την ΤΝ είναι πρακτικά ανεφάρμοστο για τον μουσικό εφόσον δεν ελέγχει το υλικό του και έχει ήδη μεταβιβάσει το δικαίωμά του στον παραγωγό.

Οι συμφωνίες αδειοδότησης (τα **licensing deals**) ανάμεσα σε δισκογραφικές και εταιρείες ΤΝ δεν μπορούν να θεωρηθούν αυτομάτως έγκυρα. Οι παλιές συμβάσεις δεν προέβλεπαν χρήση ΤΝ, ενώ πολλές είναι προφορικές ή ανύπαρκτες. Ακόμη κι αν ισχύουν, δεν εγγυώνται ότι οι αμοιβές θα φτάσουν στους ερμηνευτές.

Και προσθέτει δύο διαστάσεις πέρα από τα χρήματα: τα **δικαιώματα προσωπικότητας** (φωνή, εικόνα) και τα **ηθικά δικαιώματα** (η προστασία της ερμηνείας σου από αλλοίωση), που μένουν στον καλλιτέχνη και δεν μεταβιβάζονται όπως τα οικονομικά. Άρα μια άδεια από τη δισκογραφική δεν αρκεί για να καλύψει τη μίμηση της φωνής σου από την ΤΝ.

6.3 Τι ζητάμε, συγκεκριμένα

Ένα ανεκχώρητο δικαίωμα αμοιβής, υπό υποχρεωτική συλλογική διαχείριση, για τις χρήσεις ΤΝ. Δηλαδή ακριβώς το εργαλείο του άρθρου 49 (το «καλό εργαλείο» του ραδιοφώνου) εφαρμοσμένο στη νέα πραγματικότητα. Ένα τέτοιο δικαίωμα (α) δίνει **νομική βεβαιότητα** στις εταιρείες ΤΝ (ξέρουν ποιον να πληρώσουν), (β) εγγυάται ότι τα έσοδα **μοιράζονται δίκαια** με τους ερμηνευτές, και (γ) **παρακάμπτει** το αδύνατο έργο της επαναδιαπραγματεύσης εκατομμυρίων παλιών συμβάσεων.

Αμοιβή για τις παρελθούσες χρήσεις (για όσα έργα χρησιμοποιήθηκαν ήδη χωρίς άδεια) και **μαχητό τεκμήριο** (αν η εταιρία ΤΝ δεν είναι διαφανής, να θεωρείται ότι χρησιμοποίησε τα έργα), και τα δύο ευθυγραμμισμένα με το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 10ης Μαρτίου 2026.

Διαφάνεια μέσω των ΟΣΔ: αντί να κυνηγάει ο κάθε μουσικός μόνος του την πληροφορία, να την παίρνει ο ΟΣΔ, να την επεξεργάζεται και να ενημερώνει τα μέλη.

Δικαίωμα ελέγχου πάνω στις μιμήσεις της φωνής και της ταυτότητάς σου από ΤΝ.

Σωστή εφαρμογή του άρθρου 18 από τα κράτη (μεταξύ αυτών η Ελλάδα, όπου, κατά το υπόμνημα, «δεν έχει γίνει κανένα ουσιαστικό βήμα»), με τη σημαντική διάκριση ότι για την **παραδοσιακή εκμετάλλευση** δεν χρειάζεται καν νέος νόμος: αρκεί να εφαρμοστεί σωστά ό,τι υπάρχει. Νέα νομοθεσία χρειάζεται κυρίως για την ΤΝ.

6.4 Το πιο ειλικρινές σημείο — και το πιο δυνατό

Θα ήταν εύκολο να παρουσιάσουμε τη θέση μας σαν να έχει ήδη κερδίσει. Δεν το κάνουμε και αυτή η ειλικρίνεια είναι, τελικά, το πιο πειστικό μας χαρτί.

Το κεντρικό μας αίτημα (υποχρεωτικό συλλογικό δικαίωμα) το αντιμάχονται σθεναρά οι δισκογραφικές, και όπως είδαμε, δεν το έχει υιοθετήσει ούτε το Ευρωκοινοβούλιο, που προτιμά τη διαπραγματευόμενη λύση. Γιατί, λοιπόν, επιμένουμε στο υποχρεωτικό;

*Η απάντηση, που είναι και το ισχυρότερο επιχείρημα του υπομνήματος: Η «ελεύθερη διαπραγματέυση» είναι, για τον μέσο μουσικό, μια **ψευδαίσθηση**. Δεν μπορείς να διαπραγματευτείς επί ίσοις όροις με μια δισκογραφική ή μια πλατφόρμα. Και, όπως έδειξαν τα στοιχεία, οι μουσικοί **φοβούνται** να ασκήσουν ακόμη και τα δικαιώματα που ήδη έχουν, γιατί κινδυνεύουν με «μαύρη λίστα». Ένα δικαίωμα που εξαρτάται από διαπραγματέυση, την οποία ο αδύναμος δεν τολμά να κάνει, δεν είναι δικαίωμα, είναι ευχή. Μόνο ένα **εγγυημένο, ανεκχώρητο** δικαίωμα, που κανείς δεν μπορεί να σου αφαιρέσει και που το εισπράττει συλλογικά ο ΟΣΔ, σπάει αυτόν τον φαύλο κύκλο.*

7. ΤΙ ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΚΑΝΕΙΣ ΕΣΥ

Prompted by V. Ginos

Το θεσμικό παιχνίδι παίζεται στις Βρυξέλλες αλλά η δική σου θέση χτίζεται εδώ, στην καθημερινότητά σου. Πρακτικά:

Γίνε μέλος του ΟΣΔ σου και μείνε ενεργός. Η δύναμη ενός Οργανισμού Συλλογικής Διαχείρισης είναι, κυριολεκτικά, ο αριθμός και η συμμετοχή των μελών του. Όσο πιο πολλοί είμαστε, τόσο πιο δυνατή γίνεται η φωνή μας.

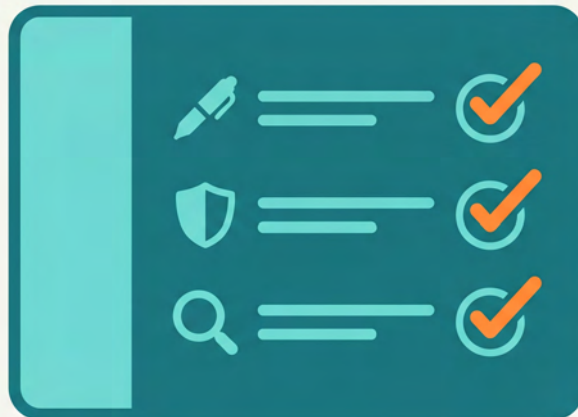
Κράτα τις συμβάσεις σου γραπτές. Οι έρευνες δείχνουν ότι η πλειονότητα των session μουσικών δεν είχε ποτέ γραπτή σύμβαση. Χωρίς χαρτί, δεν έχεις πού να πατήσεις. Ζήτα γραπτή συμφωνία, κράτα αντίγραφα, σημείωσε ημερομηνίες και ρόλους σε κάθε ηχογράφιση.

Ζήτα διαφάνεια. Έχεις δικαίωμα να μάθεις τι έσοδα φέρνει η δουλειά σου (άρθρα 18 ως 20 της CDSM). Ρώτα. Ζήτα αναλυτικά στοιχεία από τον Οργανισμό σου και από όποιον εκμεταλλεύεται τις ηχογραφήσεις σου.

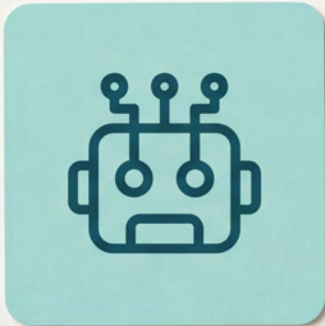
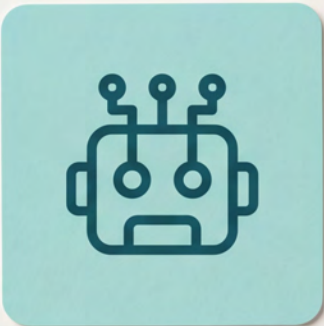
Ενημερώσου για το opt-out στην AI. Μάθε πώς μπορείς να δηλώσεις ότι δεν επιτρέπεις την εκπαίδευση ΤΝ πάνω στη δουλειά σου. Ο ΑΠΟΛΛΩΝ θα σε ενημερώνει για τα εργαλεία που γίνονται διαθέσιμα.

Πρόσεχε τα «buy-outs». Αν σου προτείνουν εφάπαξ ποσό για να «ξεμπερδεύεις» με όλα τα μελλοντικά δικαιώματα, σκέψου το δύο φορές - και ρώτα τον Οργανισμό σου πριν υπογράψεις.

Μίλησέ μας. Στείλε μας την εμπειρία σου. Το τεύχος αυτό γράφτηκε ώστε τα δικά σου δεδομένα να γίνουν το επιχείρημά μας.

8. ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ

Prompted by
V. Ginos

8.1 Έχει σημασία ποιον ρωτάς. Ένα από τα βασικά επιχειρήματα του υπομνήματος αφορά τη **μεθοδολογία**. Οι χαράξεις πολιτικής, λέει ο ΑΠΟΛΛΩΝ, στηρίχθηκαν εν μέρει σε μελέτες με πολύ μικρό δείγμα, ενώ υπάρχει διαθέσιμη πολύ μεγαλύτερη εμπειρική βάση.

	Μικρό δείγμα	Μεγάλο δείγμα
Έρευνα	Castle & Feijóo (WIPO, 2021)	Streams & Dreams Part 2 (2024)
Καλλιτέχνες	~ 39	9.542
Χώρες	περιορισμένες	19 (+ Ελλάδα)
Χαρακτήρας	με γνώμονα τη συνηγορία, παλαιωμένα στοιχεία	ευρεία, πρόσφατη

Τι λένε οι μουσικοί για τους ίδιους (στις έρευνες Streams & Dreams, Johansson). Οι αριθμοί αφορούν όσους απάντησαν.

Part 1 (2022, 200 καλλιτέχνες / 6 χώρες):
- 87,5% δυσανεκτοί από τα έσοδα streaming
- 75,5% θεωρούν άδικο το σύστημα «pro-rata»
- 76% εισέπραξαν λιγότερα από €1.000
- 70% υπέρ μιας ανεκχώρητης αμοιβής
- 36,5% δεν εμπιστεύονται τον ΟΣΔ τους

Part 2 (2024, 9.542 καλλιτέχνες / 19 χώρες):
- 87,6% θεωρούν άδικη τη διανομή
- μόλις 35,3% έλαβαν την πληροφόρηση που δικαιούνται (άρ.19)
- μόλις 4,1% επιχείρησαν αναπροσαρμογή αμοιβής (άρ.20)
- session μουσικοί: 64% με προφορική συμφωνία, 43,5% ποτέ με γραπτή σύμβαση

Η Ελλάδα στο Part 2:
- 76,3% έλαβαν αναλυτική πληροφόρηση - το υψηλότερο ποσοστό στην έρευνα
- 90,6% μέλη ΟΣΔ
- 90,7% θεωρούν άδικη τη διανομή
- 71,2% των session μουσικών ποτέ με γραπτή σύμβαση

Τι μας λέει αυτό; Ότι στην Ελλάδα η πληροφόρηση λειτουργεί σχετικά καλά, αλλά η αίσθηση αδικίας παραμένει σχεδόν καθολική. Το πρόβλημα δεν είναι (μόνο) η ενημέρωση. Είναι το ύψος και ο τρόπος της αμοιβής.

8.2 Τα νούμερα για την ΤΝ

Η CISAC (μέσω της συμβουλευτικής PMP, Νοέμ. 2024) εκτιμά ότι η Παραγωγική ΤΝ βάζει σε κίνδυνο περίπου το 24% των εσόδων των μουσικών δημιουργών ως το 2028, τάξη μεγέθους ~€4 δισ./έτος και ~€10 δισ. σωρευτικά.

Σήμανση πηγής: πρόκειται για εκτίμηση κατ' ανάθεση από συμβουλευτική εταιρία, επικυρωμένη από ΟΣΔ και όχι για peer-reviewed έρευνα. Επίσης, το ξεχωριστό ποσοστό 21%/€4,5 δισ. που αναφέρεται αφορά ειδικά τον οπτικοακουστικό τομέα, όχι τη μουσική.

8.3 Στην άλλη άκρη του Ατλαντικού

Δύο αμερικανικές πρωτοβουλίες, χρήσιμες ως δείκτες. Καμία δεν είναι νόμος, είναι κατατεθειμένα νομοσχέδια:

NO FAKES Act (2025): ομοσπονδιακό δικαίωμα κατά της ψηφιακής κλωνοποίησης φωνής/εικόνας (deepfakes). Ευρεία συναίνεση (εταιρείες, καλλιτέχνες, σωματεία). Το «εύκολο» σημείο συμφωνίας.

Living Wage for Musicians Act (2025): νέο ταμείο από αύξηση συνδρομών + ποσοστό μη-συνδρομητικών εσόδων. Ορίζει αποκλειστικά τον καλλιτέχνη ως άνθρωπο (αποκλείει ρητά την ΤΝ). Προσοχή: είναι διαφορετικός μηχανισμός από αυτόν που ζητάμε. Προϋποθέτει επιπλέον χρέωση στον καταναλωτή, και δεν εισπράττεται μέσω ΟΣΔ.

9. ΛΕΞΙΚΟ

Συγγενικά δικαιώματα: τα δικαιώματα του ερμηνευτή και του παραγωγού πάνω στην ηχογράφηση (διαφορετικά από τα δικαιώματα του συνθέτη/στιχουργού).

ΟΣΔ: Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης. εισπράττει και μοιράζει αμοιβές για λογαριασμό των μελών (ο ΑΠΟΛΛΩΝ είναι ο ΟΣΔ των μουσικών).

On-demand / streaming κατά παραγγελία: όταν ο χρήστης επιλέγει τι θα ακούσει και τότε (Spotify κ.λπ.). Διαφέρει νομικά από τη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση.

Broadcast / παρουσίαση στο κοινό: ραδιόφωνο, τηλεόραση, μουσική σε δημόσιους χώρους. Εδώ ισχύει η ανεκχώρητη αμοιβή του άρθρου 49.

Ανεκχώρητο δικαίωμα: το δικαίωμα που δεν μπορείς να εκχωρήσεις/πουλήσεις. Σε ακολουθεί ό,τι κι αν υπογράψεις.

Υποχρεωτική Συλλογική Διαχείριση: η αμοιβή εισπράττεται υποχρεωτικά μέσω ΟΣΔ, όχι ατομικά.

Opt-out (στην ΤΝ): η δήλωση «όχι» στην εκπαίδευση ΑΙ πάνω στο υλικό σου. Πρέπει να είναι «μηχαναγνώσιμη». Χωρίς αυτήν, η χρήση θεωρείται επιτρεπτή.

TDM (εξόρυξη κειμένου/δεδομένων): η μαζική «ανάγνωση» περιεχομένου από μηχανές, π.χ. για εκπαίδευση ΑΙ.

Buy-out: εφάπαξ πληρωμή με αντάλλαγμα την παραίτηση από μελλοντικά δικαιώματα. Συχνά ασύμφορο για τον μουσικό.

Μαχητό τεκμήριο: υπόθεση που ισχύει «μέχρι αποδείξεως του εναντίου». Εδώ: το βάρος να αποδείξει τη νόμιμη άδεια το φέρει η εταιρεία, όχι εσύ.

Flat-rate levy: ενιαία, σταθερή εισφορά (ποσοστό επί των εσόδων) που εισπράττεται συλλογικά. Είναι ο μηχανισμός που ζητά ο χώρος και που το επιχειρησιακό κείμενο Voss απορρίπτει.

10. ΠΗΓΕΣ

Παρατίθενται με τρόπο που το μέλος να ξεχωρίζει την επιστημονική έρευνα από τη θέση ενδιαφερόμενου μέρους.

Συνέδριο ΑΠΟΛΛΩΝ/FIM «Συναίνεση των Αθηνών» (SNFCC, Οκτ. 2025) - θέση του χώρου.

CISAC / PMP Strategy (Νοέμ. 2024) - εκτίμηση κατ' ανάθεση, όχι peer-reviewed.

Ψήφισμα Voss, TA-10-2026-0066 (ΕΚ, 10.3.2026) - μη δεσμευτικό ψήφισμα.

Castle & Feijóo, WIPO SCCR/41/3 (2021) - ανεξάρτητη έρευνα, μικρό δείγμα, παλαιωμένα στοιχεία.

Streams & Dreams, Part 1 (Johansson / IAO, 2022) - έρευνα, μικρό δείγμα.

Streams & Dreams, Part 2 (Johansson / IAO + AEPO-ARTIS, 2024) - έρευνα, ευρύ δείγμα.

Δήλωση FIM (13.1.2026) – θέση παγκόσμιας ομοσπονδίας μουσικών σωματείων.

IFPI, Global Music Report 2026 - θέση φορέα δισκογραφικής βιομηχανίας.

NO FAKES Act 2025 (US, S.1367) - νομοσχέδιο, όχι νόμος.

Living Wage for Musicians Act 2025 (US, H.R.5664) - νομοσχέδιο, όχι νόμος.

WIPO World IP Report 2026 - γενική έκθεση, όχι ειδικά για τη μουσική.

EU AI Act, Καν. 2024/1689 - δεσμευτικός νόμος.

Οδηγία CDSM 2019/790 - δεσμευτικός νόμος (ΕΕ).

N. 2121/1993 & N. 4996/2022 - ισχύον ελληνικό δίκαιο.

Πρόσφατες εξελίξεις:

Αγωγή AFM κατά UMG/WMG

Δήλωση ECSA 27.11.2025

Guardian 16.12.2025

Spotify / AI Magazine 20.10.2025.

Θέση ΑΠΟΛΛΩΝ: Υπόμνημα 25.6.2026, Ares(2026)6437275.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ

“ΑΠΟΛΛΩΝ”

